

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΟΜΑΔΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

Στοπ _ μου Ανήκει»

Η παρούσα μελέτη αποτελεί παραδοτέο
του έργου «ΣΤΟΠ_Μου ανήκει»,
το οποίο χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα Active citizens fund

Φορέας υλοποίησης:

Εταίροι:

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή	2
2. Ομάδα Εστίασης Ατόμων με Νοητική Αναπηρία.....	3
2.1 Περίληψη	3
2.2 Συμμετέχοντες/ουσες	3
2.2.1 Ερωτήσεις	3
2.2.2 Συμπεράσματα	7
3. Ομάδα Εστίασης Γονέων – Κηδεμόνων – Δικαστικών Συμπαραστατών.....	8
3.1 Περίληψη	8
3.2 Συμμετέχοντες/ουσες	8
3.2.1 Ερωτήσεις	8
3.2.2 Συμπεράσματα	9
4. Ομάδα Εστίασης Επαγγελματιών Διαγνωστικών & Θεραπευτικών Υπηρεσιών.....	10
4.1 Περίληψη.....	10
4.2.1 Ερωτήσεις	11
4.2.2 Συμπεράσματα	15
5. Ομάδα Εστίασης Φροντιστριών	16
5.1 Περίληψη.....	16
5.2 Συμμετέχοντες/ουσες	16
5.2.1 Ερωτήσεις	17
6. 1 ^η Ομάδα Εστίασης Κοινωνικών Υπηρεσιών των Δήμων & Στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας	19
6.1 Περίληψη.....	19
6.2 Συμμετέχοντες/ουσες	19
6.2.1 Ερωτήσεις:	19
7. 2 ^η Ομάδα Εστίασης Κοινωνικών Υπηρεσιών των Δήμων & Στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας	22
7.1 Περίληψη.....	22
7.2 Συμμετέχοντες/ουσες	22
7.2.1 Ερωτήσεις:	23
8. Παραρτήματα	25

1. Εισαγωγή

Η σεξουαλική Κακοποίηση Ανθρώπων με Νοητική Αναπηρία είναι ένα υπαρκτό πρόβλημα που σοκάρει αλλά γρήγορα ξεχνιέται. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας με έκθεση του (2017) καταγγέλλει ότι τα άτομα με αναπηρίες αντιμετωπίζουν 4 φορές μεγαλύτερο κίνδυνο θυματοποίησης απ' ότι ο γενικός πληθυσμός. Επιπρόσθετα, η έρευνα του φαινομένου είναι περιορισμένη. Η κοινοπραξία θα επιδιώξει να συμβάλει στην καταπολέμηση του φαινομένου της σεξουαλικής κακοποίησης στα άτομα με νοητική αναπηρία (ΑμεΝΑ) με την πιλοτική εφαρμογή ενός πρότυπου έργου που στοχεύει στην εκπαίδευση και ενημέρωση των Δημόσιων Υπηρεσιών Αρωγής, των Αστυνομικών αρχών και των ίδιων των ΑμεΝΑ. Η πιλοτική εφαρμογή θα έχει διάρκεια ενός (1) έτους και θα διεξαχθεί στους δήμους Φυλής, Μεταμόρφωσης, Περιστερίου, Ιλίου, Αχαρνών, Αγ. Αναργύρων - Καματερού, Ν.Φιλαδέλφεια- Ν.Χαλκηδόνα, Φιλοθέης - Ψυχικού. Το έργο θα: εκπαιδεύσει αποτελεσματικά στην αναγνώριση και καταγγελία φαινομένων Σεξουαλικής Κακοποίησης (ΑμεΝΑ), 150 ΑμεΝΑ ωφελούμενους των φορέων της κοινοπραξίας, 15 έως 40 ετών, και ένα μέλος της οικογένειάς τους· εκπαιδεύσει αποτελεσματικά επαγγελματίες υγείας των Δημόσιων Υπηρεσιών Αρωγής και των φορέων της κοινοπραξίας στην αναγνώριση φαινομένων Σεξουαλικής Κακοποίησης (ΑμεΝΑ) και στην παροχή αρωγής των θυμάτων και των οικογενειών τους· ενημερώσει και θα ενισχύσει στην ευαισθητοποίηση αστυνομικών υπαλλήλων όσον αφορά το φαινόμενο της Σεξουαλικής κακοποίησης των ΑμεΝΑ· Η κοινοπραξία μας, η οποία απαρτίζεται από το «Το Εργαστήρι», σε συνεργασία με την «ΕΣΤΙΑ» και την «Θεοτόκο», με τη διοργάνωση επιπλέον ομάδων εστίασης, που θα λειτουργήσουν ως πλατφόρμες επαφής των εμπλεκόμενων μερών, όπως και το πρόγραμμα ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης του προσωπικού των δημοτικών κοινωνικών υπηρεσιών και αστυνομικών τμημάτων, αποσκοπεί στην αντιστροφή του φαινομένου, προκειμένου ο κύκλος σιωπής να μετατραπεί σε κύκλο συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων.

Το έργο **Στοπ @ μου Ανήκει** υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος Active citizens fund, με φορέα υλοποίησης το **Εργαστήρι** και εταίρους την **Θεοτόκο** & την **Εστία**. Το πρόγραμμα Active citizens fund, ύψους € 12εκ, χρηματοδοτείται από την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία και είναι μέρος του χρηματοδοτικού μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) περιόδου 2014 – 2021, γνωστού ως ΕΕΑ Grants. Το πρόγραμμα στοχεύει στην ενδυνάμωση και την ενίσχυση της βιωσιμότητας της κοινωνίας των πολιτών και στην ανάδειξη του ρόλου της στην προαγωγή των δημοκρατικών διαδικασιών, στην ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά και στην πρόσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τη διαχείριση της επιχορήγησης του προγράμματος Active citizens fund για την Ελλάδα έχουν αναλάβει από κοινού το Ίδρυμα Μποδοσάκη και το SolidarityNow. Διαβάστε περισσότερα εδώ: www.activecitizensfund.gr

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

2. Ομάδα Εστίασης Ατόμων με Νοητική Αναπηρία

2.1 Περίληψη

Στόχος των ομάδων εστίασης είναι η ευαισθητοποίηση των εμπλεκόμενων μερών σχετικά με τον ρόλο του καθενός και την αναγνώριση της σεξουαλικής παρενόχλησης από τα ίδια τα ΑμΕΑ. Επίσης τα ΑμΕΑ ενημερώθηκαν σχετικά με καταγγελία τέτοιων περιστατικών καθώς και για το δικαίωμα του σεβασμού της σωματικής και πνευματικής ακεραιότητας τους και την ισότιμη προσβασιμότητα στη δικαιοσύνη στην περίπτωση ενός τέτοιου συμβάντος.

2.2 Συμμετέχοντες/ουσες

Συμμετείχε η **ομάδα έργου του προγράμματος** καθώς και **εξυπηρετούμενοι του Ι.Π.Α.Π "Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ", του Εργαστηρίου και της Εστίας.**

2.2.1 Ερωτήσεις

1. Συστηνόμαστε ("Σπάσιμο" πάγου, μπορεί ο καθένας να πει το όνομα του, την ηλικία του, τον φορέα του και τι του αρέσει π.χ αγαπημένο φαγητό , χόμπι. Θα μπορούσαμε να έχουμε μια μικρή μπάλα και να απαντάει όποιος την παίρνει στα χέρια του)
2. Έχουν παρακολουθήσει κάποια εκπαίδευση, κάποια ομάδα ή έχουν μιλήσει με κάποιον θεραπευτή τους για τις σχέσεις ανάμεσα σε έναν άντρα και μία γυναίκα;
3. Όσοι δεν έχουν παρακολουθήσει, θα θέλανε να παρακολουθήσουν; Σε τι θα τους ήταν χρήσιμο;
4. Υπάρχει κάτι που μπορεί να είναι δύσκολο ανάμεσα σε έναν άνδρα και μία γυναίκα; Μπορεί κάποιο αγόρι ή κορίτσι, να μας κάνει ή να μας πει κάτι που δεν μας αρέσει, που θα μας κάνει να αισθανθούμε άσχημα; Τι είναι αυτό που θα μας έκανε να αισθανθούμε άβολα; Πως νοιώθουμε όταν μας κάνουν κάτι που δεν μας αρέσει; Πως λέγεται αυτό; (Σεξουαλική κακοποίηση ,παρενόχληση)
5. Έχετε ακούσει από κάποιον να του έχει συμβεί κάτι παρόμοιο;

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

6. Εάν σας συνέβαινε σε εσάς πως θα αντιδρούσατε; Ξέρετε τι πρέπει να κάνετε;
7. Εάν συνέβαινε σε κάποιον άλλον και σας το εμπιστευότανε, σας μιλούσε για αυτό, τι θα κάνατε;
8. Θα μιλούσατε σε κάποιον και εάν ναι ,σε ποιόν θα μιλούσατε για αυτό;

Οι εξυπηρετούμενοι ρωτήθηκαν εάν γνωρίζουν τον όρο **Σεξουαλική Κακοποίηση**. Κάποιοι απάντησαν ότι έχουν παρακολουθήσει ομάδα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης και γνωρίζουν, ένας νέος είπε «όταν δεν της αρέσει ο άντρας να πειράζει το σώμα μας». Κάποιος επίσης, ανέφερε ότι υπάρχει και «ο βιασμός». Έγινε αναφορά και στην λεκτική σεξουαλική παρενόχληση, «όταν κάποιος σε πειράζει σου μιλά με προκλητικά λόγια».

Στην ερώτηση «ποιος τους έχει μιλήσει για αυτά τα θέματα;» ένα κορίτσι ανέφερε ότι έχει μιλήσει με την οικογένεια της και τον θεραπευτή της, μια άλλη κοπέλα ότι πηγαίνει σε ψυχολόγο και οι περισσότεροι ανέφεραν ότι δεν είχαν μιλήσει με κανέναν.

Αναφέρθηκε ότι η σεξουαλική κακοποίηση/ παρενόχληση είναι κάτι που μπορεί να τύχει σε όλους, μπορεί να τύχει και στα αγόρια και μπορεί να τύχει ανάμεσα και σε άτομα του ίδιου φύλου.

«Πρέπει να γνωρίζουμε» για να ξέρουμε όταν συμβαίνει και «να λαμβάνουμε τα μέτρα μας». «Εάν κάποιος μας ακουμπήσει να τους το πούμε ότι δεν μας αρέσει». Στην συνέχεια διαφοροποιήθηκε με παραδείγματα τότε ένα άγγιγμα είναι σεξουαλική παρενόχληση και τότε όχι.

Συζητήσαμε τι πρέπει να κάνουμε εάν μας συμβεί και ειπωθήκαν σκέψεις, ιδέες, όπως:

- Να μιλήσουμε στους γονείς μας
- Να μιλήσουμε στην Κοινωνική Λειτουργό
- Να πούμε ΟΧΙ, stop, ΚΑΝΕ ΠΙΟ ΠΕΡΑ, ΔΕΝ ΘΕΛΩ σε εκείνον που δεχόμαστε την παρενόχληση
- Να απομακρυνθούμε
- Αναφέρθηκε επίσης από ένα αγόρι - «Να τον δείρουμε».

Ρωτήθηκαν εάν οι θύτες είναι μόνο άγνωστοι. Απάντησαν ότι από τις ειδήσεις έχουν ακούσει ότι δεν γίνεται μόνο από αγνώστους, μπορεί να είναι και άτομα από το οικογενειακό μας περιβάλλον, μπορεί να γίνει και από κάποιον που οι γονείς τους τον έχουν αφήσει για να τους προσέχει.

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

Στην ερώτηση «Εάν δεν αφορά τους ίδιους και πέφτει στην αντίληψη τους ότι συμβαίνει σε κάποιους άλλους, τί πρέπει να κάνουν;». Οι νέοι απάντησαν ότι και σε αυτή την περίπτωση πρέπει να μιλήσουν, εάν δεν μιλήσει ο ίδιος. Μια κοπέλα ανέφερε ότι βοήθησε την φίλη της που της συνέβη.

Στην ερώτηση σχετικά με το πως νοιώθουν εάν έχουν μια τέτοια εμπειρία, απάντησαν ότι όταν καταφέρουν να το αποφύγουν αισθάνονται καλά, εάν όμως δεν τα καταφέρουν αισθάνονται πολύ άσχημα. Μία κοπέλα ανέφερε μια εμπειρία σεξουαλικής και σωματικής κακοποίησης που βίωσε. Η ίδια το ανέφερε στην ψυχολόγο ενός απογευματινού προγράμματος δημιουργικής απασχόλησης που παρακολουθούσε και με αυτόν τον τρόπο έλαβε βοήθεια. Η κοπέλα φαίνεται να το διαχειρίζεται, χωρίς όμως να το έχει ξεχάσει εντελώς. Μίλησε και στην φίλη της. Από την εμπειρία της αυτή έμαθε ότι πρέπει να μιλάει, «*φοβήθηκα ότι η μητέρα μου θα με μάλωνε, αντίθετα μου έκανε μία αγκαλιά*».

«Δεν πρέπει να νομίζουμε ότι κάτι κάναμε και το προκαλέσαμε π,χ να φοράμε κοντές φούστες». Μια νέα ανέφερε μια τραυματική της εμπειρία για το bullying και στο σημείο αυτό έγινε η διαφοροποίηση του με την σεξουαλική κακοποίηση.

Οι νέοι ανέφεραν ότι το σώμα είναι δικό τους και κανείς δεν έχει δικαίωμα να το παρενοχλεί. Τα άτομα που το κάνουν θα πρέπει να τιμωρούνται παραδειγματικά. Οι άντρες το διαχειρίζονται περισσότερο μόνοι τους, οι γυναίκες είναι πιο ευαίσθητες και μπορεί να κλειστούν στον εαυτό τους, κάτι που δεν είναι καλό. Οι άντρες μπορεί να παρενοχληθούν και από άνδρες και από γυναίκες. Ένας άνδρας είναι πιο δυνατός και μπορεί να αμυνθεί καλύτερα, μπορεί ακόμα να υπερασπιστεί τον εαυτό του. Η βία και το ξύλο δεν είναι η καλύτερη λύση.

Εάν μας συμβεί στο σχολείο ενημερώνουμε την δασκάλα μας. Εάν είμαστε στον δρόμο εξαρτάται εάν είμαστε μόνοι μας ή εάν είμαστε ανάμεσα σε πολύ κόσμο, εάν είναι νύχτα και εάν είναι ημέρα. Να ξέρουμε αυτοάμυνα να μπορούμε να υπερασπίσουμε τον εαυτό μας.

Οι συμμετέχοντες δεν ήθελαν να μοιραστούν ιστορίες, ωστόσο ανέφεραν ότι είναι κάτι που συμβαίνει συχνά, όπως ακούν μέσα από τηλεόραση.

Εάν κάποιος μας αγγίζει θα πρέπει να σκεφτούμε εάν μας αρέσει ή όχι. Ακόμα και το αγόρι μας, εάν δεν το θέλουμε δεν πρέπει να το επιτρέπουμε.

Θεωρούν σημαντικό να υπάρχει ενημέρωση για αυτά τα θέματα στα εκπαιδευτικά πλαίσια και να δίνονται οδηγίες αντιμετώπισης σε περίπτωση που συμβεί κάτι.

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

Ρωτήθηκαν εάν έχουν πάρει μέρος σε ομάδες σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης και εάν έχουν βοηθηθεί. Τι διαπραγματεύεται μια ομάδα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης. Όλοι θα ήθελαν να γίνονται τέτοιες ομάδες στο πλαίσιο τους.

Ρωτήθηκαν τι είναι αυτό που τους δυσκολεύει να μιλήσουν ένα τους έχει συμβεί κάτι άσχημο. Αυτό που τους δυσκολεύει είναι η ντροπή, η απειλή για την σωματική τους ακεραιότητα εάν μιλήσουν, ο φόβος εκδίκησης, η άποψη ότι μπορεί να το έχουν προκαλέσει, να φταίνε οι ίδιοι. Κάποιοι όταν τους είχε συμβεί είχαν δεχτεί απειλές ακόμα και μέσω μηνυμάτων. Δεν πρέπει να ντρέπονται. Μια νέα ανέφερε ότι εάν της συμβεί μέσα στα ΜΜΜ ξέρει τι πρέπει να κάνει.

Υπάρχει και η διαδικτυακή σεξουαλική κακοποίηση. Κάποιοι να μας ζητήσει να βγάλουμε φωτογραφίες και να τις στείλουμε από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Δεν στέλνουμε ούτε ανεβάζουμε γυμνές φωτογραφίες. Να είμαστε προσεχτικοί ποιους κάνουμε φίλους γιατί υπάρχουν ψεύτικα προφίλ.

Οι νέοι πιστεύουν ότι η προσπάθεια των τριών φορέων είναι σημαντική και τελείωσε η συνάντησή μας με μια φράση από τον καθένα:

- Να μην γίνονται αυτά τα πράγματα.
- Να μάθουμε να μιλάμε και να μην τα κρατάμε μέσα μας.
- Να μην ξαναγίνει
- Να ζητάμε ΒΟΗΘΕΙΑ
- Αυτό που έκανα εγώ να μην ξαναγίνει
- STOP –ΟΧΙ στην σεξουαλική κακοποίηση, παρενόχληση.
- Να μην φοβόμαστε
- Να μην υπάρχει βία.
- Πρέπει να τα λέμε και να τα βγάζουμε από μέσα μας.
- Να μην δεχόμαστε την σεξουαλική παρενόχληση και να μην αφήνουμε τον άλλον να μας αγγίξει.
- Όχι βία στα σχολεία.
- Ζητάμε βοήθεια από ειδικούς και γραμμές βοήθειας.

2.2.2 Συμπεράσματα

Οι περισσότεροι νέοι της ομάδας γνώριζαν τι είναι σεξουαλική κακοποίηση-παρενόχληση. Οι νέοι που είχαν παρακολουθήσει πρόγραμμα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης είχαν περισσότερες γνώσεις και άνεση να μιλήσουν για το θέμα αυτό. Γνώριζαν σε ποιους να απευθυνθούν, αναγνώριζαν τα συναισθήματα που προκαλούνται, τι πρέπει να κάνουν εάν τους συμβεί ανάλογα με τον χώρο που βρίσκονται. Τρεις νέες ανέφεραν ότι είχαν εμπειρία σεξουαλικής κακοποίησης.

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

3. Ομάδα Εστίασης Γονέων – Κηδεμόνων – Δικαστικών Συμπαραστατών

3.1 Περίληψη

Την Πέμπτη 1η Ιουλίου 2021 διεξήχθη η ομάδα εστίασης (focus group) των γονέων. Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά λόγω των μέτρων προστασίας κατά την πανδημία COVID.

Στόχος της ομάδας εστίασης ήταν η διερεύνηση των εμπειριών και των απόψεων των γονέων γύρω από την σεξουαλική κακοποίηση ατόμων με νοητική αναπηρία (ΑμΝΑ).

3.2 Συμμετέχοντες/ουσες

Φορέας υλοποίησης «ΕΣΤΙΑ» με **συντονίστριες του focus group** τις:

- Ζαμπέρτση Μαρία
- Γιαννακοπούλου Χριστίνα

Γονείς:

- Στην ομάδα συμμετείχαν **9 γονείς** (3 από κάθε φορέα υλοποίησης)

3.2.1 Ερωτήσεις

1. Γνωρίζετε τι είναι σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση;
2. Τι γνωρίζετε για τα ΑμεΝΑ και τη σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση; Πιστεύετε πως είναι πιο αυξημένος ο κίνδυνος για τα ΑμεΝΑ;
3. Έχετε ακούσει ή βιώσει στο περιβάλλον σας περιστατικό σεξουαλικής κακοποίησης ΑΜΝΥ;
4. Εάν ναι, πως το αντιμετωπίσατε ή πως πιστεύετε πως θα το αντιμετωπίζατε;
5. Γνωρίζετε ποια μπορεί να είναι τα σημάδια/ενδείξεις που μπορεί το ΑμεΝΑ να παρουσιάσει εάν έχει πέσει θύμα σεξουαλικής κακοποίησης;
6. Πιστεύετε πως η αστυνομία και οι κοινωνικές υπηρεσίες των δήμων έχουν επαρκή ενημέρωση για την διαχείριση τέτοιων περιστατικών;

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

7. Εσείς που θα απευθυνόσασταν σε περίπτωση τέτοιου περιστατικού;
8. Τι πιστεύετε πως θα βοηθούσε στην πρόληψη τέτοιων περιστατικών;
9. Με ποιον τρόπο πιστεύετε ότι θα μπορούσατε να βοηθήσετε στην πρόληψη ή αντιμετώπιση κάποιου περιστατικού σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης;
10. Τι υποστήριξη (ενημέρωση) ενδεχομένως να χρειάζεστε σε αυτό το θέμα;

3.2.2 Συμπεράσματα

Η εξαγωγή των συμπερασμάτων είναι η εξής:

- **Συχνότητα φαινομένου:** Οι περισσότεροι γονείς ανέφεραν περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης που έχουν δεχτεί τα παιδιά τους
- **Τρόπος αντιμετώπισης:** Υποστήριξη του παιδιού από την οικογένεια και σε μερικές περιπτώσεις υποστήριξη από ειδικό (ψυχολόγο/ψυχίατρο)
- **Καταγγελία:** Οι γονείς δεν έχουν καταγγείλει κάποιο περιστατικό στην αστυνομία. Όμως ανέφεραν την έλλειψη ευαισθητοποίησης και την ανάγκη διαφορετικής αντιμετώπισης σε θέματα που αφορούν ΑμΝΑ (π.χ. δήλωση εξαφάνισης - να μην χρειάζεται να περάσουν 48 ώρες)
- Συνήθως απευθύνονται για υποστήριξη/καθοδήγηση στους επαγγελματίες που εργάζονται στους φορείς – **ανάγκη να είναι ενημερωμένοι/εκπαιδευμένοι οι επαγγελματίες του χώρου**
- **Ρόλος οικογένειας:** Να εκπαιδεύσουν τα παιδιά τους ώστε να τα προφυλάξουν από τέτοια περιστατικά
- **Ανάγκη εκπαίδευσης των ΑμΝΑ πώς να προστατεύουν τον εαυτό τους** (π.χ. κανόνας εσωρούχου, σεξουαλική αγωγή κλπ.) για την πρόληψη τέτοιων περιστατικών
- **Σημασία δημιουργίας σχέσης εμπιστοσύνης** (με οικογένεια και επαγγελματίες) για να αισθάνονται άνετα να εκμυστηρευτούν τέτοια περιστατικά και προβληματισμούς
- **Πρόταση για δημιουργία 5ψήφιου αριθμού τηλεφωνικής υποστήριξης ΑμΝΑ**

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

4. Ομάδα Εστίασης Επαγγελματιών Διαγνωστικών & Θεραπευτικών Υπηρεσιών

4.1 Περίληψη

Στόχος της εν λόγω ομάδας εστίασης είναι η ευαισθητοποίηση και η ενημέρωση των επαγγελματιών διαγνωστικών & θεραπευτικών υπηρεσιών που παρέχονται από φορείς κοινωνικής πρόνοιας σχετικά με την πρόληψη και αναγνώριση του φαινομένου της σεξουαλικής παρενόχλησης – κακοποίησης. Επίσης συζητήθηκαν καλές πρακτικές σε εθνικό επίπεδο και η ενδεχόμενη προσαρμογή διεθνών καλών πρακτικών στις τοπικές ανάγκες, προκειμένου να βελτιστοποιηθεί η αποτελεσματικότητά τους. Επιπλέον συζητήθηκε η διευκόλυνση του διαλόγου μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών, ώστε να περιοριστεί ο φόβος του επιπλέον κοινωνικού στιγματισμού για το θύμα και την οικογένειά του.

4.2 Συμμετέχοντες/ουσες

Συντονιστές/ριες από το Θεοτόκος :

- Καπερώνης Νίκος Κοιν. Λειτουργός- Υπεύθ. Κοιν.Υπηρεσίας
- Κατσαούνου Βασιλεία Εκπαιδύτρια, Ψυχολόγος
- Κορογιαννάκη Αφροδίτη Ψυχολόγος
- Σαρκίρη Ιωάννα Κοιν. Λειτουργός

Συμμετέχοντες/ουσες :

«Εστία» :

- Μιχάλης Καραγιώργης , Εργοθεραπευτής & Εκπαιδευτής
- Κατερίνα Καλογεροπούλου , Νοσηλεύτρια
- Λία Προκοπάκη , Εκπαιδύτρια

«Εργαστήρι» :

- Γιάννης Γεραστής, Εκπαιδευτής
- Δήμητρα Καπόλη , Εκπαιδύτρια

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

- Καλλιόπη Φλεβαράκη, Εκπαιδεύτρια

«Θεοτόκος» :

- Μαρία Ντζελέπη , Εργοθεραπεύτρια - Εκπαιδεύτρια
- Ευρυβιάδης Μακρίδης, Εκπαιδευτής
- Γιάννης Γκέλης, Εκπαιδευτής
- Αλέξανδρος Μαυραντωνάκης , Κοιν. Λειτουργός

4.2.1 Ερωτήσεις

Πριν την έναρξη της συζήτησης, ενημερώνονται οι συμμετέχοντες από τους συντονιστές ότι η συνομιλία μαγνητοσκοπείται για τους σκοπούς του Προγράμματος

Παρουσιάζονται οι βασικοί άξονες του Προγράμματος SOMA, ο στόχος του παρόντος Focus Group, όπως και η διαδικασία που θα ακολουθηθεί.

1. Πιστεύετε ότι υπάρχει επαρκής εκπαίδευση και υπεύθυνες κατευθύνσεις για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής κακοποίησης των ΑμεΝΑ;

Απαντήσεις/ Σχόλια των συμμετεχόντων/ ουσών :

- Δεν υπάρχει επαρκής εκπαίδευση ούτε για τους επαγγελματίες , ούτε για τους ωφελούμενους
  - Η ενημέρωση είναι ελλιπής , όχι μόνο ως προς την σεξ.κακοποίηση, αλλά και σεξουαλική αγωγή- διαπαιδαγώγηση δεν υφίσταται.
  - Οι επαγγελματίες χρειάζεται να ξεκινήσουμε από την απλή ενημέρωση πάνω σε αυτά τα θέματα ώστε να μάθουμε να αναγνωρίζουμε τα σημάδια σεξ. Κακοποίησης
  - Οι ωφελούμενοι δεν κατέχουν απλή σωματογνωσία. Δεν μπορούν να αναγνωρίσουν τι είναι σεξουαλική παρενόχληση.
2. Ποιες είναι οι ανάγκες στην χώρα μας ως προς αυτό το κομμάτι; Χρειάζεται πιστεύετε να δημιουργηθεί εκπαιδευτικό υλικό, επίσημες οδηγίες, να οργανωθούν εκπαιδεύσεις;

Απαντήσεις/ Σχόλια των συμμετεχόντων/ ουσών :

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

- Είναι σημαντικό να γίνει δουλειά με τις οικογένειες. Να υπάρξουν προγράμματα για την ενημέρωση και εκπαίδευση των γονέων. Να αναγνωρίζονται οι ανάγκες των παιδιών τους ως προς την σεξουαλικότητα.
  - Χρειάζονται προγράμματα στα σχολεία ως προς την διαφορετικότητα των Αμε ΝΑ. Πώς μπορούν οι υγιείς να προστατέψουν τους πιο αδύναμους. Πολλές οικογένειες έχουν τέτοιου είδους προβλήματα και δεν απευθύνονται σε πλαίσια σαν τα δικά μας.
  - Πρώτος πυλώνας ενημέρωσης πρέπει να είναι η οικογένεια. Αν δεν σταματήσει η σεξουαλικότητα των ΑμεΝα να είναι ταμπού στην οικογένεια ώστε να εκπαιδευτεί η οικογένεια και το άτομο, όλα τα υπόλοιπα θα πάνε χαμένα.
  - Υπάρχει η αντίληψη ότι τα ΑμεΝΑ δεν έχουν σεξουαλικότητα. Οι γονείς και οι εκπαιδευτές χρειάζεται να εκπαιδευτούν ώστε να αγγίξουν αυτό το θέμα της σεξουαλικότητας. Δεν υπάρχει ενημέρωση γι αυτό φοβούνται.
3. Σας έχει προκύψει να διαχειριστείτε κάποιο συμβάν σεξουαλικής κακοποίησης ή παρενόχλησης σε ΑμεΝα;

Απαντήσεις/ Σχόλια των συμμετεχόντων/ ουσών :

- Είμαι νέα σε αυτή την δουλειά, δεν μου έχει τύχει
- Έχω ερμηνεύσει ένα συμβάν ως τέτοιο. Πήρα περισσότερες πληροφορίες και συμπέρανα ότι ήταν σεξ.παρενόχληση- κακοποίηση. Το μοιράστηκα με πιο υπεύθυνους εδώ στο πλαίσιο. Δεν μπορείς εύκολα να υποστηρίξεις τέτοια συμβάντα.
- Υπάρχει θέμα το κατά πόσο τα ΑμεΝΑ αναγνωρίζουν τα περιστατικά ως κακοποίηση, αλλά τους αρέσει, το επιζητούν. Είναι μια διέξοδος (για εκείνους). Εμείς το ερμηνεύουμε ως κακοποίηση, ενώ για εκείνους είναι ανάγκη- επιλογή.
- Δεν θα ήταν σκόπιμο τα ΑμεΝα να είναι πιο εξοικειωμένα με τα κομμάτια σεξουαλικής αγωγής , ώστε μετά να τους μάθουμε τι να προσέχουν; Ποιες είναι οι συμπεριφορές που πρέπει να προσέχουν. Ακούω για την οικογένεια ενώ η ουσία είναι η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση.

4. Αν σας τύχαινε ένα τέτοιο συμβάν, ποια βήματα θα ακολουθούσατε;

Απαντήσεις/ Σχόλια των συμμετεχόντων/ ουσών :

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

- Εξαρτάται από το ποιον νέο έχουμε απέναντί μας. Τι επίπεδο αντίληψης έχει ο καθένας και μέχρι ποιο σημείο έφτασε η κακοποίηση.
  - Δύσκολη η αντιμετώπιση. Εξαρτάται από πού προέρχεται η παρενόχληση. Αν προέρχεται από το οικογενειακό περιβάλλον, θα ακολουθούσαμε άλλο τρόπο διερεύνησης. Αρχές- Αστυνομία αν είχαμε υποψία- βεβαιότητα για να κατηγορήσουμε κάποιον. Αν είναι μέσα στο πλαίσιο ίσως να αντιμετωπιστεί πιο εσωτερικά. ..πιο εύκολο θύμα και θύτης να είναι στον ίδιο χώρο.
  - Αν είναι και οι δύο ΑμεΝΑ ,να γίνει κουβέντα. Ποιος είναι ο θύτης- ποιος το θύμα. Όχι εισαγγελέας.
  - Να προσδιοριστεί το Νομικό Πλαίσιο. Η σεξουαλική παρενόχληση έχει φάσμα , πώς προσδιορίζεται, για να ξέρουμε πώς να μιλάμε
  - Σε περίπτωση σεξουαλικής παρενόχλησης (όχι κακοποίησης) να γίνει Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση.
  - Οι εκπαιδευόμενοι κι εμείς (οι επαγγελματίες) να είμαστε ενημερωμένοι ώστε να αναγνωρίζουμε συμπεριφορές και σημάδια
  - Να συνεργαζόμαστε με άλλους επαγγελματίες ΔΙΘΥ για να γίνει γνωστό το συμβάν.
  - Το ότι δυσκολευόμαστε να απαντήσουμε δείχνει την έλλειψη εκπαίδευσης και ενημέρωσης.
5. Αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες δυσκολίες στο να ασχοληθούν με αυτό το θέμα; Είναι εύκολο θέμα ή ευαίσθητο ζήτημα; Πώς αισθάνεστε;

Απαντήσεις/ Σχόλια των συμμετεχόντων/ ουσών :

- Είναι δύσκολο κομμάτι εξαιτίας της έλλειψης ενημέρωσης και εκπαίδευσης. Είναι από μόνο του ευαίσθητο και δύσκολο να το προσεγγίσουμε, ειδικά για τα άτομα με δυσκολίες. Υπάρχει φόβος μην κάνουμε κάποιο λάθος.
  - Μπορούμε να βασιστούμε στα λεγόμενα των ωφελούμενων ότι λένε ακριβείς πληροφορίες; Πχ μια κοπέλα είχε κάνει άτυπη καταγγελία ότι ένας νέος την παρενοχλούσε και ζήτηγε φωτογραφίες, μετά από διερεύνηση αποδείχτηκε ότι ίσχυε το αντίθετο.
  - Χρειάζεται καλή διερεύνηση όταν είναι και οι δύο ΑμεΝΑ
  - Οι οικογένειες θα προβάλλουν αντιστάσεις και δυσκολίες σε τέτοια θέματα, αλλά διερευνώντας τις θα τους καταλάβουμε καλύτερα.
6. Τι μπορούμε να κάνουμε για την πρόληψη σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης;

Απαντήσεις/ Σχόλια των συμμετεχόντων/ ουσών :

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

- (Παρέμβαση- Ερώτημα) Όταν μας ρωτήσατε αν έχουμε αντιμετωπίσει κάποιο συμβάν στους φορείς μας, αποδείχτηκε ότι δεν έχουμε κανένα. Γιατί συζητάμε για χειρισμό, αφού δεν ξέρουμε να τα αναγνωρίζουμε...; Να εκπαιδευτούμε να τα αναγνωρίζουμε.. Πώς γίνεται να μην έχει υπάρξει κάτι, δεν τα αναγνωρίζουμε...
- Για να γίνει πρόληψη, πρέπει να υπάρχει σεξουαλική διαπαιδαγώγηση. Όχι μόνο από την δική μας πλευρά και από την οικογένεια. Αν γίνει μονόπλευρα δεν θα είναι επιτυχημένο. Να γίνει εκπαίδευση από όλες τις πλευρές ώστε να υπάρχει αναγνώριση.
- Να γίνει συνεργασία εκπαιδευτών και οικογένειας. Τα ΑμεΝα έχουν ανάγκη αναγνώρισης, θεωρούν κοπιμένο μια προσέγγιση. Να γίνεται διάκριση της γραμμής μεταξύ ενδιαφέροντος και σεξουαλικής παρενόχλησης.

7. Τι είναι η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση;

Απαντήσεις/ Σχόλια των συμμετεχόντων/ ουσών :

- Ενημέρωση από το απλό φλερτ μέχρι την ολοκλήρωση
- Διαπαιδαγωγείται να κατανοεί τον εαυτό του, τα συναισθήματα, τα μέλη σώματος. Ποιος είναι ο σκοπός που με πλησιάζει ο απέναντι..;
- Εκπαίδευση της οικογένειας και στην νομοθεσία. Ποια είναι τα δικαιώματα των παιδιών τους. Τα παιδιά δεν είναι κτήμα των γονέων. Είναι δικαίωμα των παιδιών να βιώνουν την σεξουαλικότητα όπως αυτά την αντιλαμβάνονται. Στόχος του Προγράμματος να μπορούν τα παιδιά να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους.
- Να διδάσκεται η σεξουαλική ταυτότητα φύλου.

8. Γνωρίζετε φορείς που να έχουν προγράμματα Σεξουαλικής Διαπαιδαγώγησης για ΑμεΝΑ;

Απαντήσεις/ Σχόλια των συμμετεχόντων/ ουσών :

- Δεν ξέρουμε. Παλιότερα σε εμάς (Εργαστήρι) έγιναν προσπάθειες αλλά υπήρχαν δυσκολίες-ακαμψίες κλπ. Πρώτη φορά ακούω για τέτοιο πρόγραμμα.
- Εμείς (Εστία) είχαμε ξεκινήσει κάποιες διαδικασίες . Σεμινάρια, συναντήσεις με γονείς. Υπήρχαν αντιστάσεις από τις οικογένειες. Σταματήσαμε. Δεν θέλανε να μιλάμε στα παιδιά τους γι αυτά . Δεν θα τα βίωναν γιατί να τους ανοίγαμε πληγές; Αυτά δέκα χρόνια πριν...
- Αποκλεισμός παιδιών. Έλλειψη σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης γονέων.

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

- Με τους γονείς υπάρχει θέμα Με τους νέους είμαστε κοντά . Ένας νέος θα έρθει να μας μιλήσει για το πρόβλημά του, θα το αντιμετωπίσουμε. (Ερ : Σας έχει τύχει δηλαδή..;) Όχι, μόνο πολύ παλιά από το οικογενειακό περιβάλλον. Το παραπέμψαμε στην Πρόνοια και δεν έγινε τίποτα. Κοντέψαμε να βρούμε τον μπελά μας. Παλιά....
- Εκπαίδευση γονέων για να αντιμετωπίσουν τον φόβο. Τον μεταφράζουν σε καταστολή για τα παιδιά τους. Δεν δέχονται ότι το παιδί μπορεί να εκφραστεί σεξουαλικά και καταφεύγουν στα φάρμακα για κατευνασμό λίμπιντο. Έχουμε δικαίωμα να το κάνουμε αυτό;
- Δεν υπάρχει Πρόγραμμα. Δεν υπάρχει στα κανονικά σχολεία, θα υπάρχει στα δικά μας;
- Υπάρχει Πρόγραμμα στο Θεοτόκος «Κοινωνικές Δεξιότητες και Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση»
- 15-16 χρόνια εργάζομαι εδώ, δεν το ήξερα για αυτό το πρόγραμμα. Οι νέοι με ΝΑ είναι πολύ εκτεθειμένοι μέσω του διαδικτύου.. Από μικρές ηλικίες εξοικειωμένοι με τα κινητά.
- Για αυτά τα θέματα μπορούν να τους ευαισθητοποιήσουν οι εκπαιδευτές των προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών.
- Εμείς οι ίδιοι αν δεχόμασταν Σεξουαλική Παρενόχληση δεν θα ξέραμε πώς να αντιδράσουμε. Χρειάζεται ενημέρωση και εκπαίδευση.
- Χρειάζεται βοηθητικός οδηγός, υλικό για τους νέους και οδηγός για επαγγελματίες.

4.2.2 Συμπεράσματα

- Κατά γενική παραδοχή, η εκπαίδευση και ενημέρωση των ίδιων των ΑμεΝΑ, των οικογενειών και των επαγγελματιών γενικότερα για τα θέματα σεξουαλικότητας, αλλά και ειδικότερα για την σεξουαλική παρενόχληση- κακοποίηση είναι ελλιπής και δυσεύρετη.
- Οι επαγγελματίες τονίζουν τη σημαντικότητα της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των οικογενειών, ώστε να αποδεχτούν τις ανάγκες των παιδιών τους, οι οποίες άπτονται της σεξουαλικότητας.
- Οι επαγγελματίες φαίνονται να δυσκολεύονται να αναφερθούν σε περιστατικά παρενοχλήσεων/ κακοποιήσεων ΑμεΝΑ, τα οποία τους έχουν αναφερθεί.
- Αναφέρονται αναλογικά λίγο στην δική τους ευθύνη ή δυσκολία όταν προκύπτουν αναφορές για παρόμοια περιστατικά. Μια συμμετέχουσα μόνο μίλησε για διαχείριση περιστατικού, η οποία την δυσκόλεψε πολύ, βρήκε κλειστές πόρτες κι έτσι αποθαρρύνθηκε.
- Τονίστηκε η ανάγκη για εξειδικευμένα προγράμματα Σεξουαλικής Διαπαιδαγώγησης για τα Αμενα και ενημέρωση- ευαισθητοποίηση προς γονείς και επαγγελματίες
- Οι περισσότεροι δεν έχουν ακούσει για εξειδικευμένα Προγράμματα

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

5. Ομάδα Εστίασης Φροντιστριών

5.1 Περίληψη

Την Πέμπτη 1η Ιουλίου 2021 διεξήχθη η ομάδα εστίασης (focus group) των φροντιστριών που εργάζονται σε Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης . Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά λόγω των μέτρων προστασίας κατά την πανδημία COVID.

Στόχος της ομάδας εστίασης ήταν η διερεύνηση των εμπειριών και των απόψεων των Φροντιστριών γύρω από την σεξουαλική παρενόχληση , κακοποίηση ατόμων με νοητική αναπηρία (ΑμΝΑ).

5.2 Συμμετέχοντες/ουσες

Φορέας υλοποίησης «ΕΣΤΙΑ» με συντονίστριες του focus group τις:

- Φαδάκη Ευμορφία
- Ζαχαρή Ευαγγελία

Φροντίστριες:

Στην ομάδα συμμετείχαν 10 Φροντίστριες (5 από κάθε φορέα υλοποίησης)

ΕΣΤΙΑ:

- Natia Sukhishvili
- Tsira Bithiashvili
- Tatiana Zorina
- Maia Barbakaze
- Lamzira Egutidze

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ:

- Φραγκοπούλου Τατιάννα
- Χρυσίδη Παρθένα
- Shorena Tvaladze
- Batanova Olena

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

- Eleftheriou Nestan

5.2.1 Ερωτήσεις

1. Γνωρίζετε τι είναι σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση;
2. Τι γνωρίζετε για τα ΑμΝΑ και τη σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση; Πιστεύετε πως είναι πιο αυξημένος ο κίνδυνος για τα ΑμΝΑ;
3. Έχετε ακούσει ή βιώσει στο περιβάλλον σας περιστατικό σεξουαλικής κακοποίησης ΑΜΝΥ;
4. Εάν ναι, πως το αντιμετωπίσατε ή πως πιστεύετε πως θα το αντιμετωπίζατε;
5. Γνωρίζετε ποια μπορεί να είναι τα σημάδια/ενδείξεις που μπορεί το ΑμΝΑ να παρουσιάσει εάν έχει πέσει θύμα σεξουαλικής κακοποίησης;
6. Πιστεύετε πως η αστυνομία και οι κοινωνικές υπηρεσίες των δήμων έχουν επαρκή ενημέρωση για την διαχείριση τέτοιων περιστατικών;
7. Εσείς που θα απευθυνόσασταν σε περίπτωση τέτοιου περιστατικού;
8. Τι πιστεύετε πως θα βοηθούσε στην πρόληψη τέτοιων περιστατικών;
9. Με ποιον τρόπο πιστεύετε ότι θα μπορούσατε να βοηθήσετε στην πρόληψη ή αντιμετώπιση κάποιου περιστατικού σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης;
10. Τι υποστήριξη (ενημέρωση) ενδεχομένως να χρειάζεστε σε αυτό το θέμα;

5.2.2 Συμπεράσματα

Η εξαγωγή των συμπερασμάτων είναι η εξής:

- Ο ορισμός της σεξουαλικής κακοποίησης και παρενόχλησης ήταν οικείος στους συμμετέχοντες καθώς τα είδη και οι μορφές που μπορεί να πάρει.
- Οι συμμετέχοντες συμφώνησαν ότι είναι πιο αυξημένος ο κίνδυνος για τα ΑμΝα να πέσουν θύματα σεξουαλικής κακοποίησης και παρενόχλησης εξαιτίας της δυσκολίας που μπορεί να έχουν στην επικοινωνία και στην έκφραση, του φόβου για τον κοινωνικό στιγματισμό.
- Το σύνολο των συμμετεχόντων στο συγκεκριμένο focus group δήλωσε ότι δεν έχει έρθει σε άμεση επαφή με άτομο που να έχει υποστεί σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση.
- Οι περισσότεροι από τους φροντιστές δήλωσαν ότι οι αλλαγές στις καθημερινές συνήθειες και στην συμπεριφορά των ΑμΝα, τυχόν σημάδια στο σώμα θα μαρτυρούσε ίσως σεξουαλική κακοποίηση ή παρενόχληση.
- Όλη η ομάδα του συγκεκριμένου focus group συμφώνησε ότι θα ενημέρωνε τον Υπεύθυνο της υπηρεσίας που εργάζεται για περαιτέρω ενέργειες.
- Η συγκεκριμένη ομάδα συμφώνησε και πρότεινε, για την πρόληψη τέτοιων περιστατικών, ότι χρειάζεται ενημέρωση σχετικά με την σεξουαλική αγωγή πρώτα των οικογενειών, έπειτα των επαγγελματιών αλλά και των ίδιων των ατόμων.
- Σχετικά με το ρόλο των δημοτικών αρχών και της αστυνομίας και την καταγγελία περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης, φάνηκε πως δεν ήταν ξεκάθαρη η διαδικασία στην συγκεκριμένη ομάδα.

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

6. 1^η Ομάδα Εστίασης Κοινωνικών Υπηρεσιών των Δήμων & Στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας

6.1 Περίληψη

Στις 07/07/2021 πραγματοποιήθηκε το 1ο focus group για το έργο SOMA. Λόγω υγειονομικών συνθηκών, εξαιτίας του Covid- 19, η συνάντηση με τους συμμετέχοντες έγινε διαδικτυακά μέσω της πλατφόρμας ZOOM.

6.2 Συμμετέχοντες/ουσες

Φορέας υλοποίησης «Το Εργαστήρι» με **συντονίστριες του focus group** τις:

- Καθιώτου Μαρία
- Μαροπούλου Μαριάννα
- Πάσχου Φωτεινή

Αστυνομικοί:

- Κατσάνου Ευφροσύνη (Α.Τ. Νέας Χαλκηδόνας- Νέας Φιλαδέλφειας)
- Μυζήθρας Ευάγγελος (Α.Τ. Φυλής)

Κοινωνικοί λειτουργοί:

- Δημογιάννη Άννα (Δήμος Αχαρνών)
- Ζιάκα Ασπασία (Δήμος Φυλής)
- Ντούρου Μαρία (Δήμος Μεταμόρφωσης)
- Τζανετή Αικατερίνη (Δήμος Αγίων Αναργύρων- Καματερού)

6.2.1 Ερωτήσεις:

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

1. Θεωρείτε ότι είστε εξοικειωμένοι και γνωρίζετε αδρά τη σημασία των παρακάτω εννοιών: σεξουαλικότητα, σεξουαλική υγεία, σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση, νοητική αναπηρία;
2. Θεωρείτε σημαντική τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση των ΑμεΝΑ για την καταπολέμηση του φαινομένου της Σεξουαλικής Παρενόχλησης (ΣΠ) και Σεξουαλικής Κακοποίησης (ΣΚ) στα άτομα με Νοητική Αναπηρία;
3. Στις δικές σας υπηρεσίες, έχετε περιστατικά καταγγελίας ΣΠ&ΣΚ τόσο από τα ίδια τα ΑμεΝΑ όσο και από τις οικογένειες αυτών;
4. Ποιοι πιστεύετε ότι είναι οι παράγοντες κινδύνου για ένα ΑμεΝΑ ώστε να φτάσει να δεχθεί ΣΠ&ΣΚ;
5. Έχετε υιοθετήσει καλές πρακτικές οι οποίες θα συμβάλλουν στη μέγιστη αντιμετώπιση του φαινομένου της ΣΚ&ΣΠ στα πλαίσια της αναγνώρισης και αντίδρασης από τα ίδια τα ΑμεΝΑ;
6. α) Πιστεύετε ότι ένα ΑμεΝΑ στιγματίζεται κοινωνικά από την αναφορά –καταγγελία ενός περιστατικού ΣΠ/ΣΚ; β) Πως πιστεύετε ότι μπορούμε να βοηθήσουμε ώστε να περιορισθεί ο φόβος του κοινωνικού στιγματισμού για το ΑμεΝΑ αλλά και την οικογένειά του;
7. Υπάρχουν καταγεγραμμένες διαδικασίες για την πορεία ενός καταγγελλμένου περιστατικού ΣΚ&ΣΠ από το ίδιο το ΑμεΝΑ;
8. Με ποιους τρόπους πιστεύετε ότι μπορούμε να γίνουμε περισσότερο αποτελεσματικοί ως προς την κατεύθυνση της αναγνώρισης και καταγγελίας της ΣΚ των ΑμεΝΑ ;
9. Ποιοι είναι οι λόγοι θεωρείτε, που ο κάθε πολίτης πρέπει να απευθύνεται στην εκάστοτε υπηρεσία ώστε να μοιράζεται /γνωστοποιεί αυτή τη δύσκολη εμπειρία;
10. Έρχεται στους κόλπους σας ένα ΑμεΝΑ και καταθέτει πως έχει πέσει θύμα ΣΚ. Οι γονείς του όμως δεν θέλουν να προχωρήσει η διαδικασία. Τι συμβαίνει σε αυτή την περίπτωση; Ποιες διαδικασίες ακολουθούνται;

6.2.2 Συμπεράσματα

Η εξαγωγή των συμπερασμάτων είναι η εξής:

- **Ανάγκη για ενημέρωση/επιμόρφωση σε θέματα νοητικής αναπηρίας, σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης και σεξουαλικής κακοποίησης (ΣΚ) στα ΑμεΝΑ.**
- **Ανάγκη για αναγνώριση και διαχείριση περιστατικών ΣΚ στα ΑμεΝΑ.**
- Η σημαντικότητα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης των ΑμεΝΑ αλλά και η διαρκής ενημέρωση των οικείων προσώπων των ΑμεΝΑ σε θέματα σεξουαλικότητας και σεξουαλικής υγείας.
- Το οικογενειακό πλαίσιο να ενημερώνει/ εκπαιδεύει/προφυλάσσει/οριοθετεί το ΑμεΝΑ.

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

- Εκπαίδευση στο να είμαστε ενισχυτικοί και υποστηρικτικοί ώστε οι γονείς των ΑμεΝΑ να καταγγέλλουν τέτοιου είδους κακοποιητικές πράξεις.
- Ενημέρωση/εκπαίδευση στο πως να προσεγγίσουμε ένα ΑμεΝΑ που καταγγέλλει ΣΚ.
- Οι κοινωνικοί λειτουργοί των κοινωνικών υπηρεσιών των δήμων προκαλούν εισαγγελικές παρεμβάσεις μετά από καταγγελία ώστε να μπορέσουν να προχωρήσουν σε διερεύνηση.
- Καταγγελίες ΣΚ σε ΑμεΝΑ είναι σχεδόν μηδαμινές (1 καταγγελία στο δήμο Μεταμόρφωσης και 1 στο δήμο Αγ. Αναργύρων- Καματερού) τα τελευταία 5 χρόνια.
- Όταν γίνει καταγγελία σε αστυνομικό τμήμα (Α.Τ.) κάνουν την προανάκριση, ο φάκελος πάει στην εισαγγελία, και η εισαγγελία κρίνει πως θα συνεχιστεί το περιστατικό.
- Η εκδίκαση της υπόθεσης είναι χρονοβόρα διαδικασία καθώς μπορεί να πάρει πολλές αναβολές. Είναι ανασταλτικός παράγοντας για το κακοποιημένο άτομο και την οικογένειά του καθώς υπάρχει ψυχολογική φθορά, ματαίωση, ηθική κόπωση με αποτέλεσμα να φτάνει το ΑμεΝΑ και η οικογένειά του στο να παραιτηθούν της προσπάθειας.
- **Ανάγκη για στελέχωση των υπηρεσιών από ειδικούς ψυχικής υγείας όπως Ψυχολόγους και Ψυχιάτρους.**
- Ανάγκη για ενίσχυση από πρόσληψη επιπλέον προσωπικού καθώς ο όγκος δουλειάς είναι τεράστιος.
- **Ανάγκη για διεπιστημονική συνεργασία.**
- Πόσο μπορεί η φαρμακευτική αγωγή να βοηθήσει στην καταστολή της σεξουαλικής παρόρμησης ώστε το ΑμεΝΑ να προφυλάσσεται;
- Οι γονείς πολλές φορές δεν είναι προστατευτικοί απέναντι στο ΑμεΝΑ παιδί τους είτε λόγω χαμηλού νοητικού δυναμικού και των ιδίων είτε λόγω άγνοιας.
- Το στίγμα είναι το ίδιο όσο και για τα άτομα τυπικής ανάπτυξης.
- **Καταγραφή των βασικών διαδικασιών που θα πρέπει να τηρούνται. Υποχρεωτικότητα ξεκάθαρων αρμοδιοτήτων και συντόμευση των διαδικασιών.**

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

7. 2^η Ομάδα Εστίασης Κοινωνικών Υπηρεσιών των Δήμων & Στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας

7.1 Περίληψη

Στις 14/07/2021 πραγματοποιήθηκε το 2ο focus group για το έργο SOMA. Λόγω υγειονομικών συνθηκών, εξαιτίας του Covid- 19, η συνάντηση με τους συμμετέχοντες έγινε διαδικτυακά μέσω της πλατφόρμας ZOOM.

7.2 Συμμετέχοντες/ουσες

Φορέας υλοποίησης «Το Εργαστήρι» με **συντονίστριες του focus group** τις:

- Μπάρκουλα Ελένη
- Κονιδάρη Νατάσσα
- Μαροπούλου Μαριάννα
- Πάσχου Φωτεινή

Αστυνομικοί:

- Αναστασίου Σταυρούλα (Α.Τ. Αγίων Αναργύρων- Καματερού)
- Μανώλης Χάρης (Α.Τ. Ν.Φιλοθέης – Ν. Ψυχικού)

Κοινωνικοί Λειτουργοί:

- Καρποντίνη Ειρήνη (Δήμος Περιστερίου)
- Παλλιούδη Ζωίτσα (Δήμος Νέας Φιλαδέλφειας- Νέας Χαλκηδόνας)
- Σαμαρά Ευαγγελία (Δήμος Ιλίου)
- Τέλλου Σωτηρία (Δήμος Καισαριανής)
- Τζουανοπούλου Γεωργία (Δήμος Παπάγου- Χολαργού)

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

7.2.1 Ερωτήσεις:

1. Θεωρείτε ότι είστε εξοικειωμένοι και γνωρίζετε αδρά τη σημασία των παρακάτω εννοιών: σεξουαλικότητα, σεξουαλική υγεία, σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση, νοητική αναπηρία;
2. Θεωρείτε σημαντική τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση των ΑμεΝΑ για την καταπολέμηση του φαινομένου της Σεξουαλικής Παρενόχλησης (ΣΠ) και Σεξουαλικής Κακοποίησης (ΣΚ) στα άτομα με Νοητική Αναπηρία;
3. Στις δικές σας υπηρεσίες, έχετε περιστατικά καταγγελίας ΣΠ&ΣΚ τόσο από τα ίδια τα ΑμεΝΑ όσο και από τις οικογένειες αυτών;
4. Ποιοι πιστεύετε ότι είναι οι παράγοντες κινδύνου για ένα ΑμεΝΑ ώστε να φτάσει να δεχθεί ΣΠ&ΣΚ;
5. Έχετε υιοθετήσει καλές πρακτικές οι οποίες θα συμβάλλουν στη μέγιστη αντιμετώπιση του φαινομένου της ΣΚ&ΣΠ στα πλαίσια της αναγνώρισης και αντίδρασης από τα ίδια τα ΑμεΝΑ;
6. α) Πιστεύετε ότι ένα ΑμεΝΑ στιγματίζεται κοινωνικά από την αναφορά –καταγγελία ενός περιστατικού ΣΠ/ΣΚ; β) Πως πιστεύετε ότι μπορούμε να βοηθήσουμε ώστε να περιορισθεί ο φόβος του κοινωνικού στιγματισμού για το ΑμεΝΑ αλλά και την οικογένειά του;
7. Υπάρχουν καταγεγραμμένες διαδικασίες για την πορεία ενός καταγγελλμένου περιστατικού ΣΚ&ΣΠ από το ίδιο το ΑμεΝΑ;
8. Με ποιους τρόπους πιστεύετε ότι μπορούμε να γίνουμε περισσότερο αποτελεσματικοί ως προς την κατεύθυνση της αναγνώρισης και καταγγελίας της ΣΚ των ΑμεΝΑ;
9. Ποιοι είναι οι λόγοι θεωρείτε, που ο κάθε πολίτης πρέπει να απευθύνεται στην εκάστοτε υπηρεσία ώστε να μοιράζεται /γνωστοποιεί αυτή τη δύσκολη εμπειρία;
10. Έρχεται στους κόλπους σας ένα ΑμεΝΑ και καταθέτει πως έχει πέσει θύμα ΣΚ. Οι γονείς του όμως δεν θέλουν να προχωρήσει η διαδικασία. Τι συμβαίνει σε αυτή την περίπτωση; Ποιες διαδικασίες ακολουθούνται;

7.2.2 Συμπεράσματα

Η εξαγωγή των συμπερασμάτων είναι η εξής:

- Απαραίτητη προϋπόθεση για να διεκπεραιώνονται ορθά τέτοιου είδους περιστατικά (ΣΚ σε ΑμεΝΑ) είναι η συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών.
- **Είναι απαραίτητο να ενεργοποιηθεί «Το σπίτι του παιδιού».**
- **Απαιτείται στελέχωση των υπηρεσιών από εξειδικευμένο προσωπικό (ψυχολόγους, ψυχιάτρους).**

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

- **Οι διαδικασίες πρέπει να είναι ξεκάθαρες** (π.χ. συγκεκριμένος χώρος για τη συνέντευξη με το ΑμεΝΑ όσον αφορά την καταγγελία της ΣΚ).
- Οφείλουμε να έχουμε πίστη στα λεγόμενα του ΑμεΝΑ και όχι να αντιμετωπίζουμε τα λεγόμενά τους με δυσπιστία και καχυποψία.
- **Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση τόσο στα ΑμεΝΑ όσο και στις οικογένειες αυτών είναι υψίστης σημασίας για την αντιμετώπιση/εξάλειψη περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης.**
- Η πλαισίωση και φροντίδα του ΑμεΝΑ είτε μέσω ενός σταθερού και υπεύθυνου οικογενειακού περιβάλλοντος είτε όντας σε δομή τύπου ΚΔΗΦ, αποτελεί θετικό προγνωστικό, προστατευτικό παράγοντα
- **Οι δημοτικές υπηρεσίες όσο και οι υπηρεσίες της αστυνομίας θα ήταν καλό να είχαν από την πολιτεία ξεκάθαρα και ενεργοποιημένα πρωτόκολλα και μνημόνια ενεργειών για τέτοιου είδους περιστατικά.**
- Οι διαδικασίες από την καταγγελία του περιστατικού μέχρι την εκδίκαση της υπόθεσης ΠΡΕΠΕΙ να έχουν **χρονική εγγύτητα**.
- Η απονομή δικαιοσύνης για τα θύματα ΣΚ αποτελεί ηθική δικαίωση. Οφείλουμε να είναι πρωταρχικό μέλημά μας.
- Αξίζει να προωθηθεί μέσω ημερίδων, ενημερωτικών εντύπων, εκπαιδευτικών προγραμμάτων η σπουδαιότητα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης αλλά και το φαινόμενο της ΣΚ σε ΑμεΝΑ.

8. Παραρτήματα

8.1 Ομάδα Εστίασης Ατόμων με Νοητική Αναπηρία

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

8.2 Ομάδα Εστίασης Γονέων – Κηδεμόνων – Δικαστικών Συμπαραστατών

Zoom Meeting
Recording...

Participants (10)

- ESTIA CARE (Host, me)
- MT Maria Tourkochoriti
- ZK Zoe Kontogianni
- B Βασυλική Λεκαδίτη
- Εμμανουήλ Χατζηεμμανουήλ
- AL Aspasia Lamprinou
- FF Francis Fréderique
- A Αθήνα Κιτσουλή
- TE Tasilaridi Eleni
- X ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΤΣΟΚΑ

Tasilaridi Eleni

Πληκτρολογήστε εδώ για αναζήτηση

36°C Ηλιοφάνεια 12:00 μμ 1/7/2021

Zoom Meeting
Recording...

Participants (10)

- ESTIA CARE (Host, me)
- MT Maria Tourkochoriti **Mute** **More >**
- ZK Zoe Kontogianni
- B Βασυλική Λεκαδίτη
- Εμμανουήλ Χατζηεμμανουήλ
- AL Aspasia Lamprinou
- FF Francis Fréderique
- A Αθήνα Κιτσουλή
- TE Tasilaridi Eleni
- X ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΤΣΟΚΑ

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΤΣΟΚΑ

Tasilaridi Eleni

Πληκτρολογήστε εδώ για αναζήτηση

36°C Ηλιοφάνεια 11:59 μμ 1/7/2021

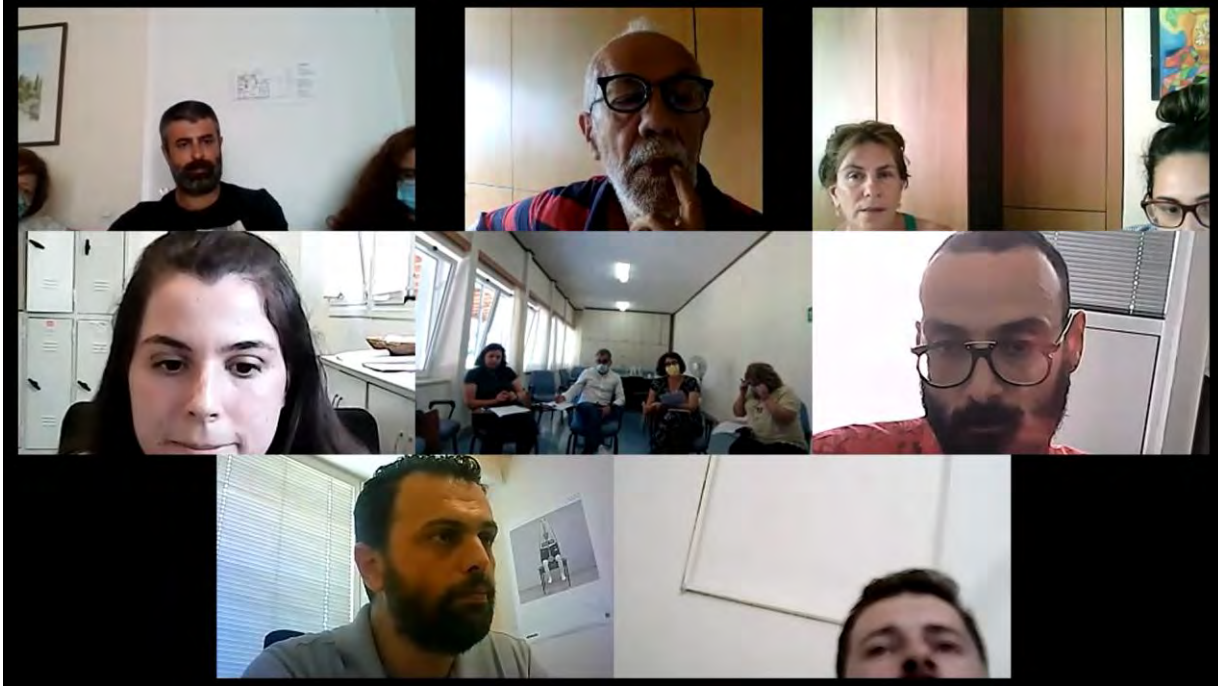
Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

8.3 Ομάδα Εστίασης Επαγγελματιών Διαγνωστικών & Θεραπευτικών Υπηρεσιών

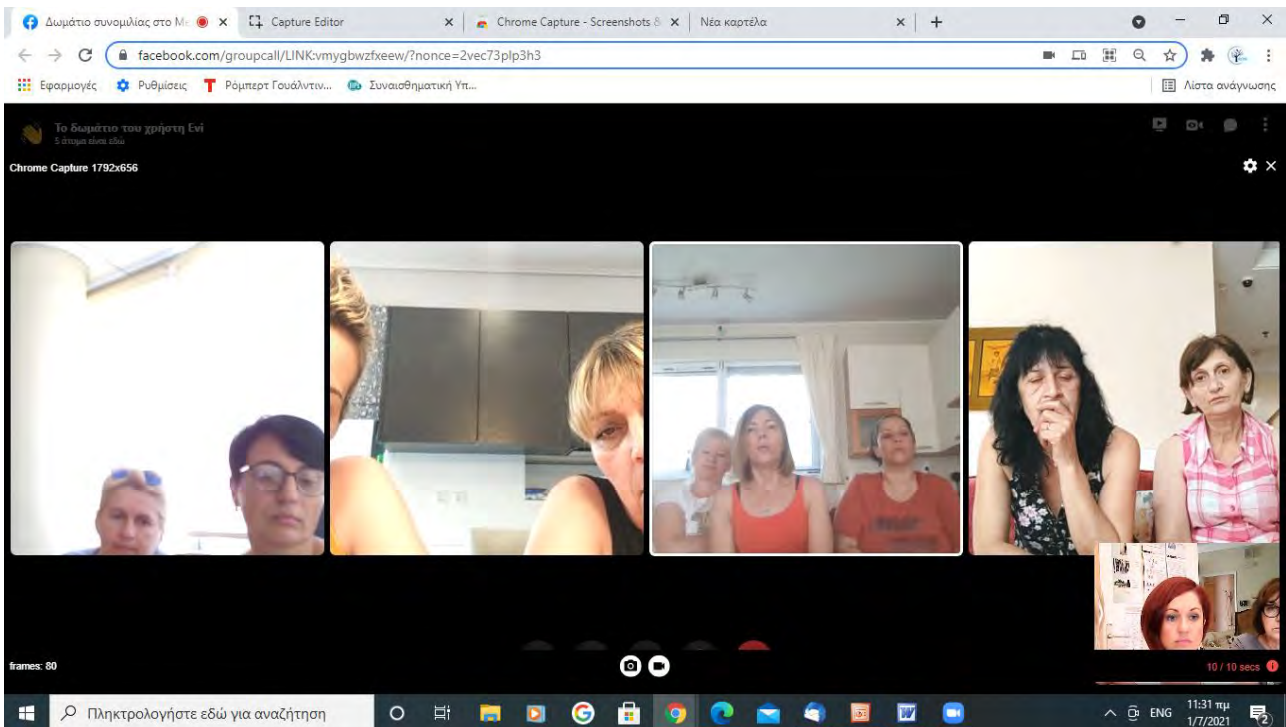
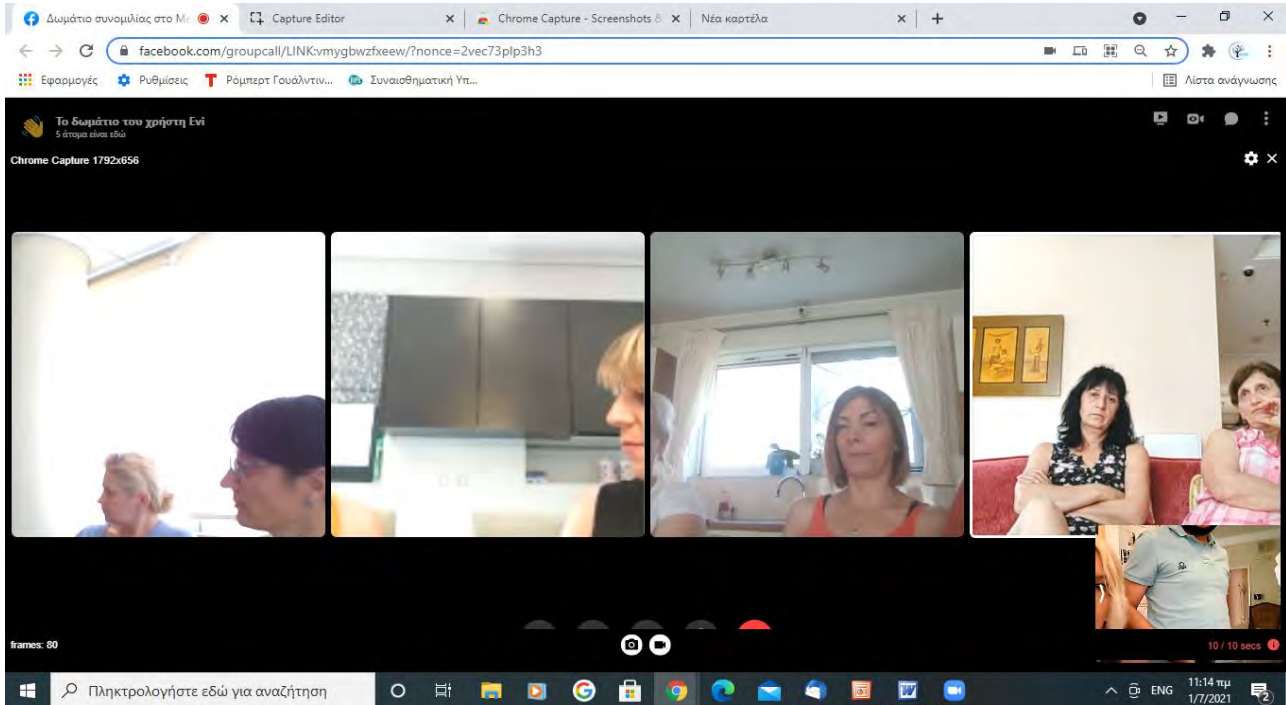
Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

8.4 Ομάδα Εστίασης Φροντιστριών

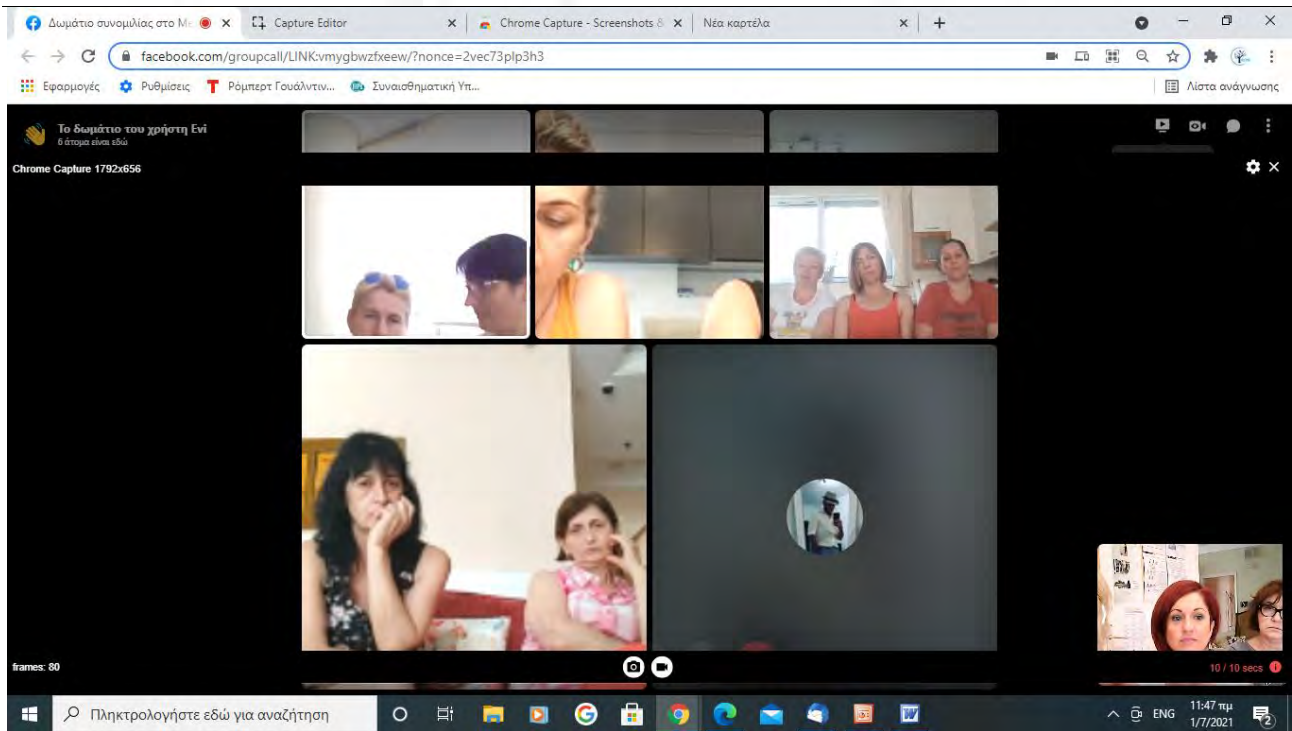

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

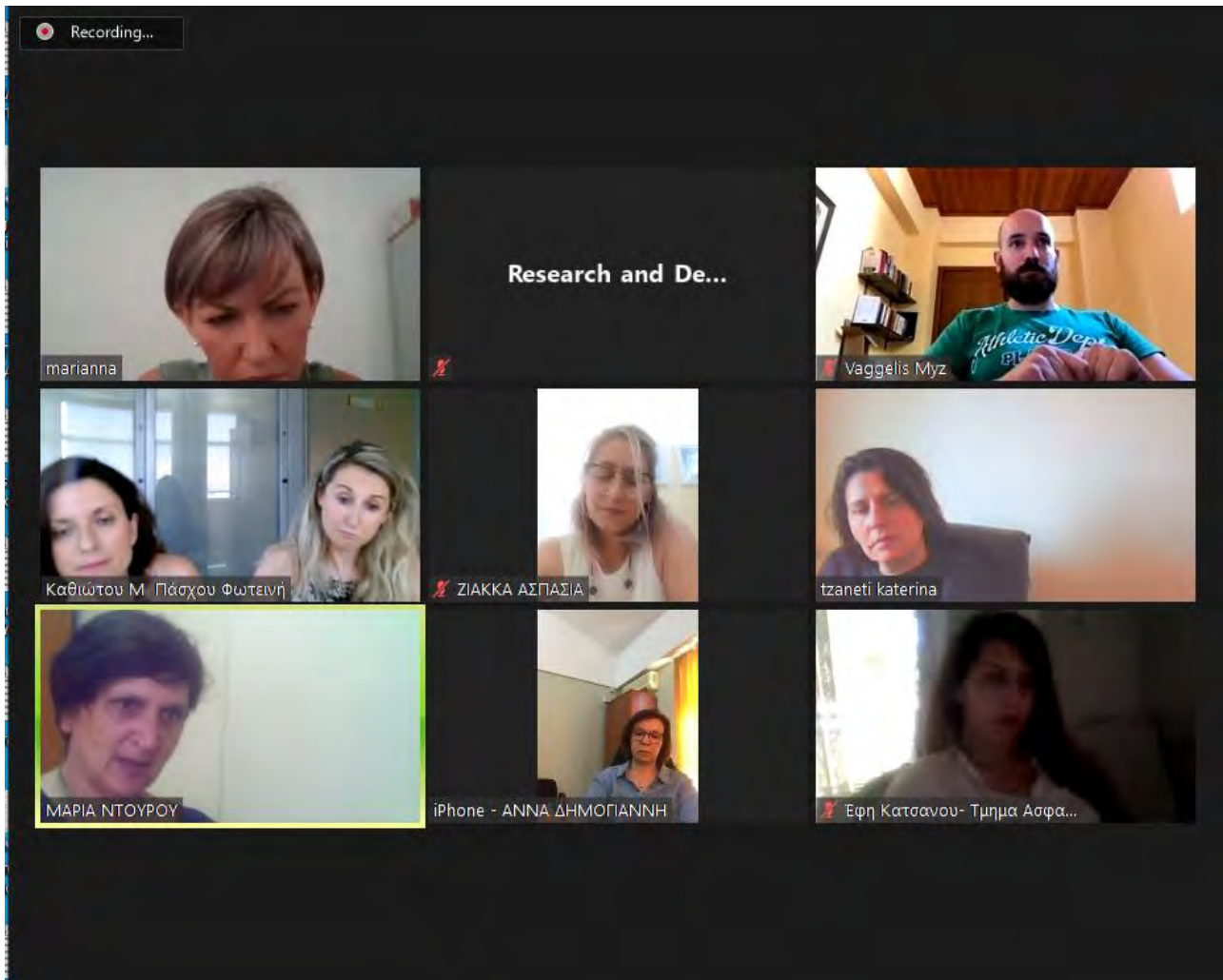
Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

8.5 1^η Ομάδα Εστίασης Κοινωνικών Υπηρεσιών των Δήμων & Στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας

Φορέας Υλοποίησης:

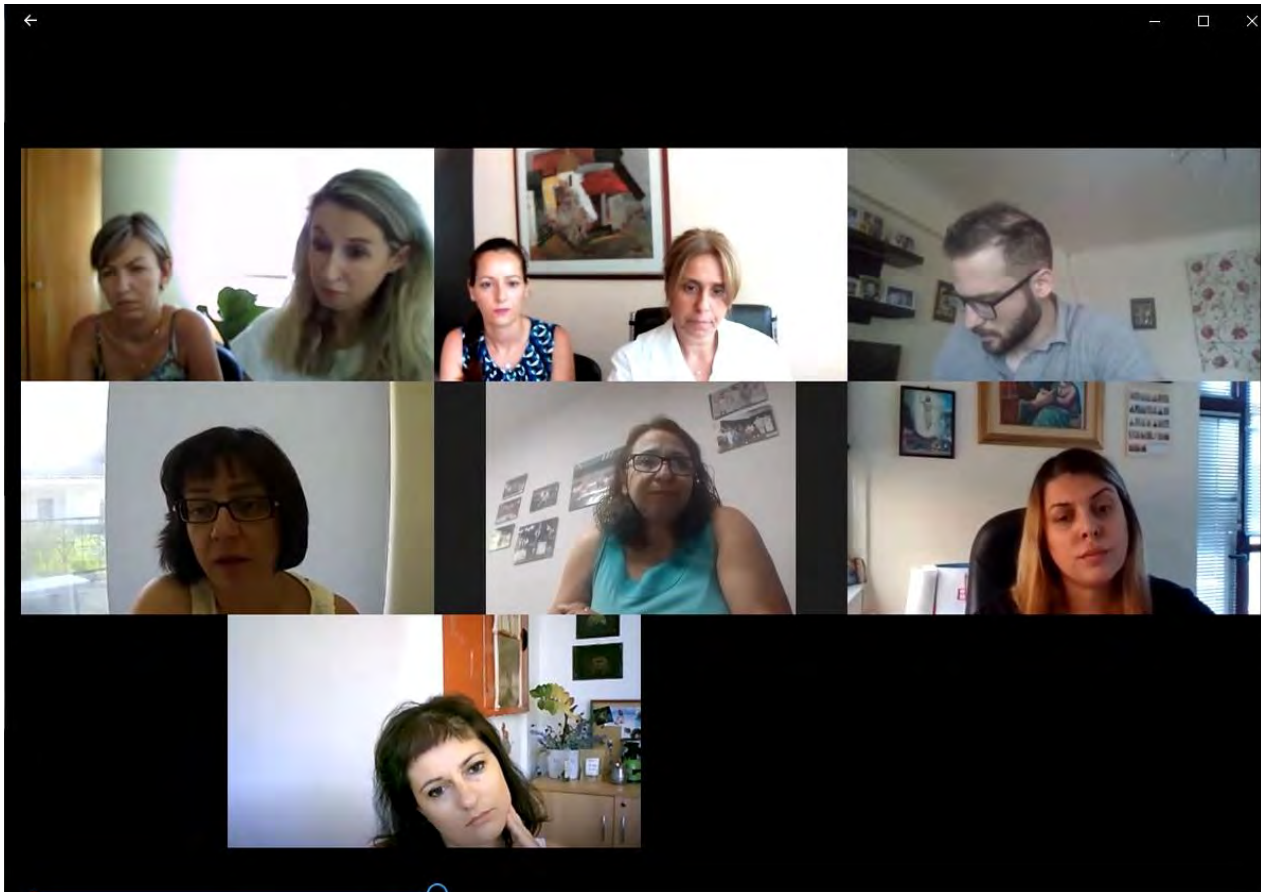

Εταίροι:

8.6 2^η Ομάδα Εστίασης Κοινωνικών Υπηρεσιών των Δήμων & Στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

